

450
LAT
UNII
BIELSKIEJ

JAN MATEJKO
Unia Lubelska, 1869
olej, płótno

depozyt Muzeum
Narodowego w Warszawie
w Muzeum Lubelskim
w Lublinie

Obraz został namalowany w roku 1869 na 300-lecie Unii Lubelskiej. Płótno nie jest wiernym zapisem, a raczej malarską wizją XVI-wiecznych wydarzeń, świadomą historiozoficzną wypowiedzią na temat wspólnej polsko-litewsko-ruskiej przeszłości. Jan Matejko przedstawił na obrazie moment zaprzysiężenia dokumentu. Scena rozgrywa się we wnętrzu zamku lubelskiego, a sala jest wzorowana na komnatach wawelskich.

Szanowni Państwo,

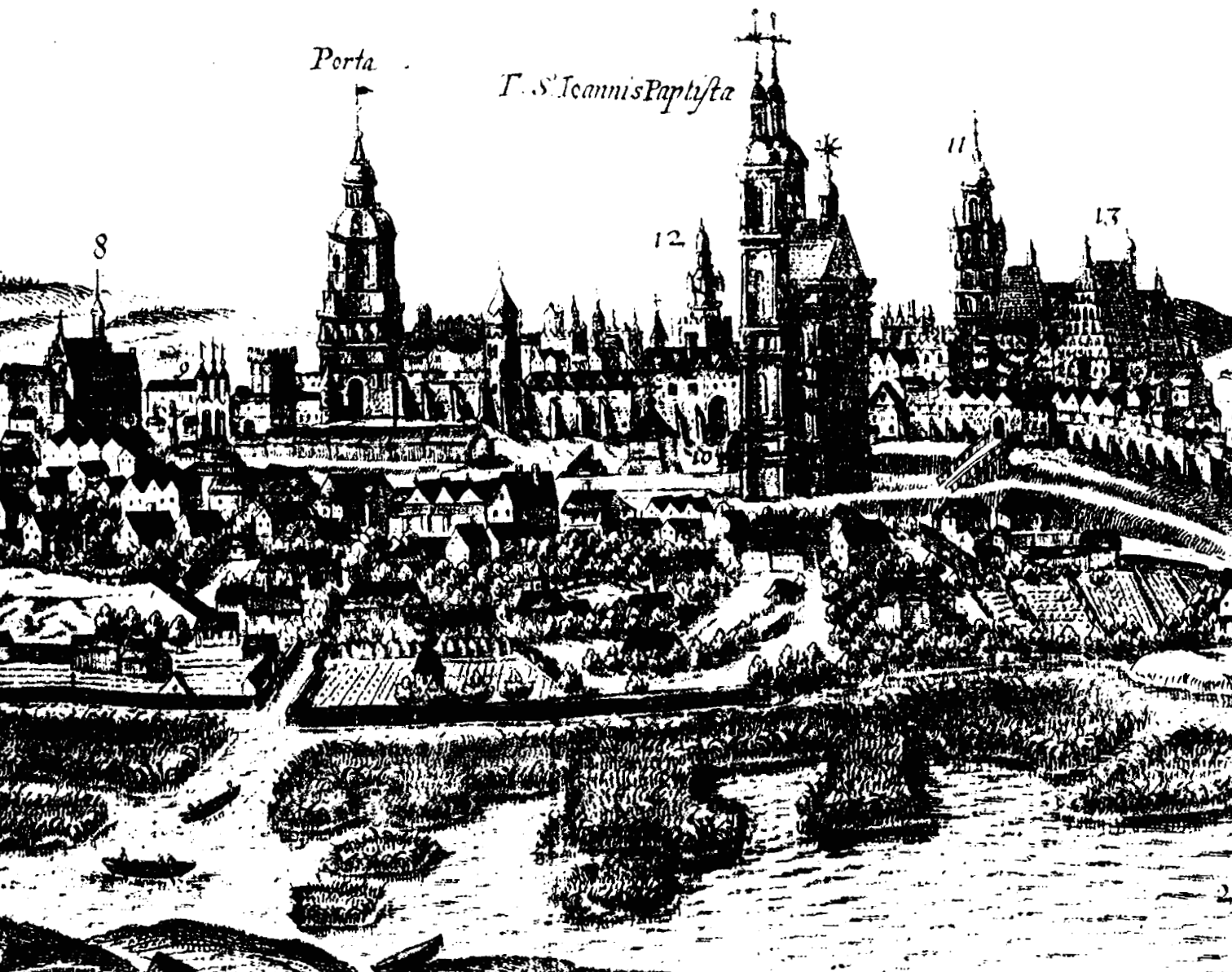
W 2019 roku przypada 450. rocznica podpisania Unii Lubelskiej. Podkreślając tę ważną rocznicę, rok 2019 uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 lipca 2018 r. został ustanowiony Rokiem Unii Lubelskiej.

To właśnie w Lublinie, już w XVI wieku podkreślano wartości i idee, które z czasem posłużyły za fundamenty Unii Europejskiej. Miasto Lublin za sprawą Unii Lubelskiej stało się swoistym źródłem współczesnej Europy, będącej mozaiką wielu narodów i kultur. Dzięki wyjątkowym obchodom w 2019 roku, Lublin będzie miał okazję przypomnieć o swojej istotnej roli w kształtowaniu europejskiej wspólnoty narodów.

Przed nami także 15. rocznica wejścia Polski do Unii Europejskiej. Pragniemy odwołać się do słów św. Jana Pawła II świętując ten rok pod hasłem „Od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej” pokazując przy tym, jak z dziedzictwa i doświadczeń Unii Lubelskiej czerpać i budować przyszłość Unii Europejskiej.

Zapraszam serdecznie!

dr Krzysztof Żuk
Prezydent Miasta Lublin

Zawarta w 1569 roku Unia Lubelska była wydarzeniem wielowymiarowym, które na wiele lat określiło porządek polityczny i społeczny w naszej części Europy. Powołana wówczas do życia Rzeczpospolita Obojga Narodów stanowiła rzadką w dziejach, udaną próbę zbudowania trwałego ładu w relacjach pomiędzy przedstawicielami różnych nacji, kultur i religii. Lublin – miejsce, w którym krzyżowały się szlaki łączące najważniejsze miasta zjednoczonego państwa – zyskał dzięki temu status jednego z ośrodków zachodzących wówczas przemian.

Unia Lubelska była z jednej strony lekcją politycznego realizmu i niełatwej umiejętności budowania porozumienia ponad podziałami, z drugiej strony przez lata nabrała symbolicznego znaczenia, jako przykład budowania jedności „wolnych z wolnymi, równych z równymi”. W tej perspektywie podające sobie w zgodzie dłonie Korona i Litwa tworzyły wspólnie przestrzeń wolności i poszanowania prawa. I najpewniej właśnie ten aspekt Unii sprawił, że pamięć o niej przetrwała upadek Rzeczypospolitej, czas zaborów i burzliwy wiek XX.

Świadomość doniosłości wydarzeń z 1569 roku stała się istotnym elementem tożsamości Lublina i lublinian. Świadectwem tego był wzniesiony tuż po zawarciu Unii pomnik. Według tradycji stanął on w miejscu, w którym obozowała przybyła na sejm zjednoczeniowy szlachta litewska – o czym do dziś przypomina nazwa największego placu w centrum naszego miasta. Wybudowany na nowo w 1826 roku z inicjatywy Stanisława Staszica pomnik stał się szybko jednym z symboli Lublina, miejscem zgromadzeń i demonstracji patriotycznych, przypominającym o wielkości dawnej Rzeczypospolitej i politycznej mądrości jej obywateli.

W 450 lat po tym akcie warto jednak wrócić nie tylko do zbudowanej wokół niego legendy. Trzeba także zastanowić się ponownie nad oceną Unii, spojrzeć na te wydarzenia w szerokiej perspektywie uwzględniającej racje wszystkich narodów zamieszkujących dziś ziemię dawnej Rzeczypospolitej, raz jeszcze i na nowo rozważyć rozmaite konsekwencje roku 1569, przemyśleć i przypomnieć jego dziedzictwo.

Przygotowywany z tej wyjątkowej okazji program obchodów „Od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej” obejmuje organizację m.in. szeregu wydarzeń kulturalnych, koncertów, wystaw, spektakli i konferencji organizowanych w ciągu roku. Główne obchody zostały zaplanowane na okres 1 maja – 1 lipca 2019 roku, obejmując zasięgiem dwie ważne rocznice: **15-lecie wstąpienia Polski do Unii Europejskiej (1 maja)** oraz **450-lecie podpisania Unii Lubelskiej (1 lipca)**. W organizację wydarzeń aktywnie włączyły się miasta partnerskie i zaprzyjaźnione, lubelskie szkoły i uczelnie oraz wiele instytucji naukowych i kulturalnych w kraju i za granicą.

ZNAK DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

Wyróżnienie to przyznawane jest obiektom materialnym i niematerialnym posiadającym symboliczne znaczenie dla historii i dziedzictwa kulturowego Europy, stanowiąc żywe przypomnienie wspólnej rzeczywistości politycznej i pamięci historycznej kontynentu.

Decyzją międzynarodowego panelu ekspertów, działającego przy Komisji Europejskiej, 10 marca 2015 roku Miasto Lublin otrzymało Znak Dziedzictwa Europejskiego jako miejsce Unii Lubelskiej – wyjątkowy symbol pokojowej i demokratycznej integracji dwóch krajów, zróżnicowanych religijnie i etnicznie. Idee te są reprezentowane materialnie

przez zachowane w krajobrazie Lublina zabytki będące świadkami zawarcia Unii i ją upamiętniające – Kaplica Trójcy Świętej na Zamku Lubelskim, Pomnik Unii Lubelskiej i kościół p.w. św. Stanisława Biskupa Męczennika oraz klasztor ojców dominikanów.

KAPLICA TRÓJCY ŚWIĘTEJ NA ZAMKU LUBELSKIM

Kaplica Trójcy Świętej na lubelskim Zamku to jeden z najcenniejszych zabytków sztuki średniowiecznej nie tylko w Polsce, ale i w Europie. Nadano jej Znak Dziedzictwa Europejskiego.

Kaplica została wzniesiona przez króla Kazimierza Wielkiego, a jej wnętrza do dziś zdobią wspaniałe rusko-bizantyńskie freski ufundowane przez króla Władysława Jagiełłę. Jest to unikatowe na miarę europejską świadectwo przenikania się kultur Wschodu i Zachodu, ponieważ rzymskokatolicką świątynię przyozdabiają wizerunki ojców Kościoła Wschodniego. Budowla znajduje się na dawnym zamku królewskim, w miejscu gdzie według tradycji obradowano nad kształtem Unii Lubelskiej.

BAZYLIKA ŚW. STANISŁAWA BISKUPA MĘCZENNIKA I KLASZTOR OO. DOMINIKANÓW

Bazylika ta jest jednym z najcenniejszych obiektów sakralnych w Lublinie. Kościół i klasztor ufundował w 1342 roku król Kazimierz Wielki. W murach kościoła w 1569 roku, po podpisaniu Unii Lubelskiej, odprawiono nabożeństwo dziękczynne,

w którym uczestniczył król Zygmunt August. Świątynia już wtedy cieszyła się międzynarodową sławą za sprawą umieszczenia w niej relikwii Krzyża Świętego, jednych z największych na świecie. Z obecnością relikwii jest związanych wiele zadziwiających i cudownych wydarzeń. Według jednej z legend, procesja z relikwiarzem uratowała miasto od tragicznego pożaru w 1719 roku. Niestety, w 1991 roku przechowywane w kościele przez stulecia relikwie zostały skradzione. Zespół klasztorny dominikanów w Lublinie jest zabytkiem, któremu przyznano Znak Dziedzictwa Europejskiego. Jest dostępny do zwiedzania prawie w całości, z galerią malarstwa i skarbcem klasztornym włącznie.

POMNIK UNII LUBELSKIEJ

Pomnik znajduje się na placu Litewskim, którego nazwa upamiętnia tradycję obozowania posłów litewskich podczas sejmiku lubelskiego w roku 1569. Na Krakowskim Przedmieściu, nieopodal tego miejsca, podczas sejmiku król Zygmunt August odebrał od księcia pruskiego Albrechta II Fryderyka Hohenzollerna hołd, opisany przez Jana Kochanowskiego w poemacie Proporzec albo hołd pruski. Późniejsza tradycja głosi, że pierwszy pomnik wystawiono jeszcze za panowania króla Zygmunta Augusta. Zachowany do dziś pomnik

w formie żeliwnego obelisku na cokole został wzniesiony w 1826 roku z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Nauk oraz Stanisława Staszica w miejscu pierwotnego, rozebranego w latach 1819-1820. Frontową część cokołu zdobi złożona płaskorzeźba przedstawiająca dwie alegoryczne postaci w antycznych szatach podające sobie ręce, Polonię i Lithuanie, obrazujące akt połączenia unią dwóch wielkich, wielonarodowych europejskich państw: Polski i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Z drugiej strony cokołu umieszczono złożony napis objaśniający treść przedstawienia „Połączenie Litwy z Koroną”. Pomnik Unii Lubelskiej jest symbolem przypominającym o wielokulturowej i wieloreligijnej historii Lublina i Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

„To miasto posiada swą historyczną wymowę. Jest to nie tylko wymowa Unii Lubelskiej, ale wszystkiego, co stanowi dziejowy, kulturowy, etyczny i religijny kontekst tej unii. Cały wielki dziejowy proces spotkania między Zachodem a Wschodem. Wzajemnego przyciągania się i odpychania. Odpychania, ale i przyciągania. Ten proces należy do całych naszych dziejów. Można powiedzieć, że całe nasze dzieje tkwią w samym środku tego procesu (...). Tak więc sprawa, na którą symbolicznie wskazuje to miasto – Lublin (...), ma wymiar nie tylko polski, ale europejski. Owszem, uniwersalny”.

Święty Jan Paweł II w przemówieniu do przedstawicieli świata nauki, wygłoszonym podczas spotkania w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, 9 czerwca 1987 roku

„Aktualność Unii Lubelskiej łączy się dziś z Unią Europejską, szukającą korzeni w obywatelsko-federalnych tradycjach naszego kontynentu. Unia Lubelska, czego długo nie dostrzegano i nie doceniano, jest jednym z bardzo ważnych przejawów tej właśnie tradycji, jedną z istotnych poprzedniczek dzisiejszej Unii”.

Prof. Jerzy Kłoczowski,
Unia Lubelska. Lublin miasto unii, 1999 rok
- publikacja wydana z okazji 430. rocznicy podpisania aktu Unii Lubelskiej

AKT NADANIA UNII LUBELSKIEJ

1 lipca 1569 r. w Lublinie na Sejmie Walnym panowie rady i posłowie ziemscy Wielkiego Księstwa Litewskiego odnawiają unię z Koroną Polską. Powstałe na mocy unii państwo – Rzeczpospolita Obojga Narodów miało odtąd jednego, wspólnie wybieranego władcę, wspólny sejm, obronę, politykę zagraniczną i monetę.

Akt Unii Lubelskiej – oryginał; język polski; dokument pergaminowy o wymiarach 72 x 45 cm + 10 cm. Inwokacja wpisana kapitałą. 77 pieczęci na 47 sznurach.

Oryginał znajduje się w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie, Zbiór dokumentów pergaminowych, sygn. 5627

ZNAK DZIEDZICTWA
EUROPEJSKIEGO

WYDAWCA:

Urząd Miasta Lublin
plac Króla Władysława Łokietka 1
20-109 Lublin
unia@lublin.eu

Szczegółowe informacje oraz aktualny program
znajdują się na stronie:

unia.lublin.eu

ISBN: 978-83-949126-8-0